

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Колективна монографія

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТОВ «БЕРДЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕНДЖМЕНТУ І БІЗНЕСУ»

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ**

Колективна монографія

**За редакцією
СТОЛЯРОВА В.Ф.
ФРОЛОВОЇ Г.І.**

Київ
Талком
2020

УДК 338.24:330.3

С83

*Рекомендовано до друку Вченою радою
ТОВ "Бердянський університет менеджменту і бізнесу"
(протокол № 5 від 18.12. 2019 р.)*

Рецензенти:

Ляшенко В.І. – доктор економічних наук, професор, зав. відділом проблем регуляторної політики і розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України;

Касич А.О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Київського національного університету технологій та дизайну МОН України;

Черняк В.К. – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник ПП «Інститут фізичної економіки ім. С.А. Подолинського».

Авторський колектив

Фролова Г.І., Гріцай Н.В., Тихонюк Я.О., Сковрцова О.В., Пошивалова О.В., Рунчева Н.В., Бритвенко А.С., Княженко І.І., Захарченко П.В., Міхов Л.І., Педенко О.Ю., Макарчук І.М., Яременко Л.М., Столяров В.Ф., Шинкарьок О.В., Столярова В.В. Кірова Л.Л., Матієнко Д.В., Гордєєва-Герасимова Л.Ю., Завора Т.М., Фролова В.Ю., Бельзєцька К.В., Тесля А.О., Горяча О.Л., Нізельник Н.С., Чорнобай Г.П., Головки О.Г., Орехова К.В., Чернова А.О., Артеменко Д.М., Стрілець В.Ю., Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В., Кононенко Ж.А., Яременко А.С., Гільorme Т.В., Трикоз І.В., Лобачевська М.С., Рибас Н.В., Леваєва Л.Ю., Кучеренко С.Ю., Клименко А.А., Дубовиченко О.О., Гілевич А.М., Степанова В.О., Калєдіна Н.Б., Антошкіна Л.І., Антошкін В.К., Горб А.С., Скрипичин М.В., Порватова Н.М., Лактіонов С.Ю., Фролов Ю.М., Макарчук І.М., Грановська І.В., Буц І.М., Малишко В.В., Мирошніченко В.О., Добренко О.О., Васильченко Н.В., Соловійов Д.І., Матковський С.П., Педан В.І., Статішнюк Т.В.

Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку
С83 України: кол. моног. /за ред. Столярова В.Ф. , Фролової Г.І. –
К. :Талком, 2020. – 471 с.
ISBN 978-617-7832-12-5

Розділи монографії включають матеріали результатів наукових досліджень щодо визначення стратегічних напрямів соціально-економічного розвитку та підвищення ролі інституалізації складових державотворення в Україні.

Монографія розрахована на державних експертів міністерств і відомств, відповідальних працівників центральних і місцевих органів влади, підприємств промисловості і аграрної сфери, закладів освіти та охорони здоров'я, на аспірантів, докторантів та вчених наукових установ і організацій України.

УДК 338.24:330.3

ISBN 978-617-7832-12-5

©Антошкіна Л.І., Столяров В. Ф.,
Фролова Г. І. та ін., 2020

©ТОВ «Бердянський університет
менджменту і бізнесу», 2020

ЗМІСТ

Передмова.....	6
-----------------------	----------

РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ЗМІН.....9

1.1. Формування стратегічних пріоритетів розвитку України в умовах євроінтеграції (<i>Фролова Г.І., Гріцай Н.В., Тихонюк Я.О.</i>).....	9
1.2. Демографічні детермінанти відтворення людського капіталу України (<i>Скворцова О.В.</i>).....	17
1.3. Статистичне моделювання економічної безпеки соціально-економічної системи (<i>Пошивалова О.В.</i>).....	39
1.4. Методологія оцінки функціонування корпоративних відносин в аграрній сфері України (<i>Рунчева Н.В., Бритвєнко А.С., Княженко І.І.</i>).....	52
1.5. Моделі стратегій розвитку курортно-рекреаційної сфери України (<i>Захарченко П.В.</i>).....	62
1.6. Особливості суспільно-економічного розвитку України як чинник трансформацій в економічному аналізі (<i>Міхов Л.І., Педенко О.Ю.</i>).....	72
1.7. Напрями удосконалення формування фонду оплати праці (<i>Макарчук І.М., Яременко Л.М.</i>).....	80

Розділ 2. НАУКОВІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....89

2.1. Організаційно-методичне забезпечення узгодженого стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави в трансформаційних умовах (<i>Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В., Столярова В.</i>).....	89
2.2. Пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів як інструмент стратегічного управління регіональною економікою (<i>Кірова Л.Л., Матієнко Д.В.</i>).....	132
2.3. Прогнозування фінансової бази регіону як один із засобів управління його соціально-економічним розвитком (<i>Гордєєва-Герасимова Л.Ю.</i>).....	144
2.4. Соціальні ризики та загрози соціально-економічній системі регіону (<i>Завора Т.М.</i>).....	153
2.5. Стратегічні пріоритети розвитку туризму на регіональному рівні (<i>Фролова В.Ю., Бельзєцька К.В., Тесля А.О.</i>).....	164

Розділ 3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ172

3.1. Теоретичні засади оцінювання виробничого потенціалу промислового підприємства (<i>Горяча О.Л., Нізельник Н.С., Чорнобай Г.П.</i>)....	172
--	-----

3.2. Впровадження системи збалансованих показників як інструментарій стратегічного розвитку національних підприємств (Головка О.Г., Орехова К.В., Чернова А.О.).....	182
3.3. Оцінка ризиків забезпечення при кредитуванні національних промислових підприємств (Артеменко Д.М.).....	196
3.4. Управління ризиками для обґрунтування форсайт-заходів розвитку малих підприємств в умовах невизначеності економічного середовища (Стрілець В.Ю.).....	209
3.5. Факторно-фінансові оцінки у стратегічному управлінні прибутковістю суб'єктів малого підприємництва (Тютюнник Ю.М., Тютюнник С.В.).....	216
3.6. Енергозберігаючі технології, їх ефективність (Кононенко Ж.А., Яременко А.С.).....	228
3.7. Аспект енергозбереження в системі управління витратами на персонал підприємства (Гільорме Т.В.).....	236
3.8. Обґрунтування необхідності впровадження управлінського обліку у діяльність закладів охорони здоров'я (Трикоз І.В., Лобачевська М.С., Рибас Н.В.).....	246
3.9. Підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств (Леваєва Л.Ю., Кучеренко С.Ю.).....	267
3.10. Проектування структури управління сільськогосподарського підприємства (Клименко А.А., Дубовиченко О.О., Гілевич А.М.).....	274
3.11. Оцінка активів сільськогосподарських підприємств при заставі їх корпоративних прав в умовах запровадження ринку землі (Артеменко Д.М.).....	284
3.12. Ефективність формування механізму маркетингу сільськогосподарських підприємств (Степанова В.О., Каледіна Н.Б.).....	294
3.13. Менеджмент суб'єктів агробізнесу як інструмент соціально-економічної безпеки (Антошкіна Л.І., Антошкін В.К., Горб А.С.).....	302
3.14. Хмарні технології як конкурентна перевага сучасного закладу освіти (Скрипцін М.В., Порватова Н.М., Лактіонов Є.Ю.).....	310
3.15. Підтримка бізнес-процесів підприємства за допомогою хмарних технологій (Лактіонов Є.Ю., Порватова Н.М., Скрипцін М.В.).....	323
3.16. Google apps education - середовище спільної мережевої діяльності закладу вищої освіти (Порватова Н.М., Скрипцін М.В., Лактіонов Є.Ю.).....	332

Розділ 4. АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ УКРАЇНИ342

4.1. Адміністративно-правові засади державного управління вищою освітою в Україні (Фролов Ю.М.).....	342
4.2. Державне регулювання сталого розвитку Білорусі та України в умовах інтеграції в світову господарську систему (Макарчук І.М., Грановська І.В.)...	370

4.3. Проблеми державного регулювання моніторингу земельних ресурсів в Україні та Приазовському регіоні (<i>Буц І.М.</i>).....	380
4.4. Державні фінанси України та їх вплив на соціально-економічний розвиток держави (<i>Малишко В.В.</i>).....	401
4.5. Акти міжнародної організації праці у правовому регулюванні соціально-трудових правовідносин в Україні (<i>Мирошніченко В.О.</i>).....	415
4.6. Соціально-економічні засади детінізації зайнятості населення (<i>Добренко О.О.</i>).....	424
4.7. Захист інноваційної діяльності правовими механізмами права інтелектуальної власності (<i>Васильченко Н.В.</i>).....	439
4.8. Особливості державного регулювання інвестиційної активності в туристичній сфері (<i>Соловійов Д.І., Матковський С.П.</i>).....	454
4.9. Кримінально-правовий захист економічних відносин у сфері медичного обслуговування (<i>Педан В.І., Статішнюк Т.В.</i>).....	461

з нього:

1.1) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{чд}} = +3552,4; \quad (17)$$

1.2) інших операційних доходів:

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{юд}} = +133,1; \quad (18)$$

1.3) інших доходів:

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{ид}} = -249,9; \quad (19)$$

2) разом витрат:

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{в}} = -3408,9, \quad (20)$$

з нього:

2.1) собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг):

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{с}} = -2774,0; \quad (21)$$

2.2) інших операційних витрат:

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{юв}} = -431,7; \quad (22)$$

2.3) інших витрат:

$$\Delta \text{ФРОД}_{\text{ив}} = -203,2. \quad (23)$$

Збільшення прибутку до оподаткування у 2018 р. порівняно з 2017 р. на 26,7 тис. грн відбулося під впливом таких факторів. За рахунок збільшення загальної величини доходів прибуток до оподаткування зріс на 3435,6 тис. грн, у тому числі чистого доходу – 3552,4 тис. грн, інших операційних доходів – 133,1 тис. грн. Водночас зменшення інших доходів зумовило скорочення результативного показника на 249,9 тис. грн. Унаслідок збільшення загальної величини витрат прибуток до оподаткування зменшився на 3408,9 тис. грн, у тому числі собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – 2774,0 тис. грн, інших операційних витрат – 431,7 тис. грн, інших витрат – 203,2 тис. грн. Отже, головним фактором збільшення прибутку до оподаткування є зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Відповідно до формули (4) загальна зміна (+,–) чистого прибутку, тис. грн:

$$\Delta \text{ЧП} = +26,7; \quad (24)$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) разом доходів:

$$\Delta \text{ЧП}_{\text{д}} = +3435,6; \quad (25)$$

2) разом витрат:

$$\Delta \text{ЧП}_{\text{в}} = -3408,9; \quad (26)$$

3) податку на прибуток:

$$\Delta \text{ЧП}_{\text{пп}} = 0. \quad (27)$$

Таким чином, чистий прибуток підприємства в 2018 р. порівняно з 2017 р. збільшився на 26,7 тис. грн, у тому числі за рахунок зростання загальної величини доходів – на 3435,6 тис. грн. Що стосується фактора загальної величини витрат, то їх збільшення зумовило зменшення чистого прибутку на 3408,9 тис. грн. Суб'єкт малого підприємництва не є платником податку на прибуток, тому цей фактор не впливає на зміну чистого прибутку.

На нашу думку, вдосконалення механізмів детермінованого факторного аналізу показників фінансових результатів діяльності передбачає [7, с. 63]:

- розширення інформаційного забезпечення аналітичних досліджень;
- трансформацію моделей факторного аналізу за рахунок поділу факторів першого порядку на фактори другого порядку, факторів другого порядку – на фактори третього порядку і т. д.;

- обґрунтування резервів підвищення рівня прибутковості господарської діяльності на підставі результатів факторного аналізу.

Важливе значення під час проведення досліджень має структурний (вертикальний) аналіз показників фінансових результатів діяльності. В аналізі структури фінансових результатів суб'єктів малого підприємництва пропонуємо визначати такі показники – частка (у %):

- валового прибутку в чистому доході від реалізації продукції;
- валового прибутку в прибутку від операційної діяльності;
- валового прибутку в прибутку до оподаткування;
- прибутку від операційної діяльності в прибутку до оподаткування;
- прибутку від операційної діяльності в чистому прибутку;
- чистого прибутку в чистому доході від реалізації продукції;
- чистого прибутку в прибутку до оподаткування;
- чистого прибутку у валовому прибутку та інші.

Одним із важливих напрямів аналізу абсолютних показників фінансових результатів є оцінювання якості прибутку з метою прогнозування можливостей суб'єкта господарювання отримувати прибуток, зберігати та нарощувати темпи його зростання. Якість прибутку вивчають за багатьма критеріями, головними з яких є достовірність звітності, частота зміни облікової політики та її вплив на формування фінансових результатів, стабільність основних складових прибутку, діловий імідж підприємства тощо.

Достовірність даних про фінансові результати є одним з основних критеріїв високої якості прибутку. Якщо суб'єкт господарювання щорічно змінює облікову політику, то це знижує якість показників прибутку. Для оцінювання якості прибутку використовують результати аналізу його динаміки і структури. Якщо протягом тривалого часу спостерігаються стійкі темпи його зростання, а в складі прибутку до оподаткування переважна частка належить результату основної операційної діяльності (валовому прибутку), то якість прибутку є досить високою [1, с. 154].

Низька якість прибутку визначається дією негативних факторів його формування, порушеннями у нормативно-правовому регулюванні утворення і розподілу прибутку. Одним із показників низької якості прибутку є негативний діловий імідж підприємства, що формується на підставі виконання взаємних зобов'язань, партнерських відносин, особистих контактів, публікацій у пресі тощо. Оцінювання якості прибутку зовнішніми суб'єктами аналізу (банками, інвесторами, діловими партнерами тощо) сприяє зниженню фінансового ризику, об'єктивному прогнозуванню перспективної платоспроможності.

Загалом умовою підвищення ефективності діяльності суб'єктів малого

підприємництва є випереджальне зростання доходів і прибутків порівняно зі зростанням витрат і капіталу.

Список літератури

1. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Частина II; 2-ге вид., перероб. і доп. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 394 с.
2. Токарева Т.О. Методика і організація обліку та аналізу фінансових результатів діяльності на малих підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2005. 21 с.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/ed20180317/paran17> (дата звернення 15.11.2019).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 31 травня 2019 р. № 226). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення 15.11.2019).
5. Гуріна Н.В. Організаційні аспекти аналізу витрат і доходів підприємств. *Аудит, аналіз і контроль*. 2013. № 3 (61). С. 92-98.
6. Скрипник М.Є. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні виробничим підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2014. 23 с.
7. Тютюнник Ю.М., Єрмоленко В.М. Детермінований факторний аналіз фінансових результатів підприємств малого бізнесу. *Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу*: зб. наук. пр. Вип. 17. Том 1. Полтава, 2017. С. 59-63.

3.6. Енергозберігаючі технології, їх ефективність

Питання енергозберігаючих технологій на виробництві є надзвичайно актуальним, як для України, так і для світу в контексті сучасного розвитку, адже саме ці новинки зможуть стати основою для вдосконалення технологій, розвитку інфраструктури, пошуку різноманітних підходів щодо збереження навколишнього середовища та загалом досягненні успіху в економіці. Дане питання є одним із найважливіших, як практичних, так і теоретичних питань сучасного світу, оскільки нині Україна перебуває на новому етапі розвитку економіки, що потребує нового мислення та дій для досягнення подальшого успіху.

Вивченням даної теми займалися вчені: Касьянова Н.В., Семенов Б.А., Омельченко Ю.М., Панченко Г.Г., Патон Б. Е., Петров Б.Ф., Ганжа В. Л., Перебийніс В. І. та інші. Ними було доведено, що досягнення результатів у питанні запровадження енергозберігаючих технологій здійснюють значний вплив у розвитку політичного та економічного життя України та частково

стабілізації екологічної ситуації цілого світу, також був проведений аналіз доцільності запровадження технологій та ефективність їх використання, спираючись на сучасний стан та перспективи розвитку України, що і робить цю тему актуальною для детального розгляду.

Мета полягає в розгляді важливості популяризації ефективних енергозберігаючих технологій як можливого рушія розвитку національних підприємств України, та перспективи її виходу на новий рівень розвитку.

Двадцять перше століття – це нова ера, ера максимально ефективного використання ресурсів навколишнього середовища шляхом запровадження сучасних технологій не лише на національному, а і на регіональному (місцевому) рівнях. Із розвитком незалежності України дане питання набуває все більшого розголосу.

Економічний розвиток національних підприємств здавна характеризувався як кількісними так і якісними показниками. Наприклад, в часи Радянського Союзу користувалися популярністю кількісні показники, саме тому продукція тих часів мала низьку якість та попит. Тепер же настав час виробництва якісної продукції за мінімальних затрат енергії, щоб бути конкурентоздатним на міжнародному рівні та дістати визнання майбутніх партнерів, інвесторів, що в свою чергу позитивно відобразиться не лише на економічній, політичній сферах, а і здійснить прорив у природоохоронному секторі.

Взагалі, енергозбереження – це діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів у національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів [4].

Енергозбереження тісно пов'язане з такими поняттями як енергоефективність, енергоощадність, екологічна безпека.

В кожній країні є різні стимули для здійснення політики енергозбереження, проте їх можна розділити на окремі загальні групи (рис.1).

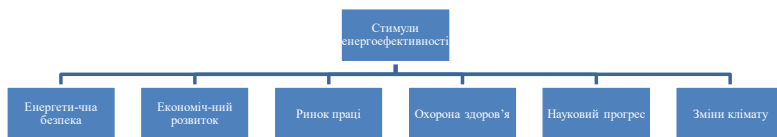

Рис.1. Стимули енергоефективності

Проте, нас цікавить саме енергозбереження, яке сприяє економічному розвитку та підвищення конкурентоспроможності: зниженню енергоемності ВВП, зменшенню енергетичної залежності від інших країн, формуванню сприятливого інвестиційного клімату, підвищенню ефективності споживання енергоресурсів, зниженню собівартості виробництва, збільшення доступності цін та звісно ж підвищенню конкурентоздатності промислових підприємств.

Протягом останніх років ми не бачимо глобальних змін у питанні ефективного енергозбереження з боку держави, тому маємо самостійно просувати дану ідею для досягнення максимально позитивного результату.

Розвинуті країни досить часто для досягнення певних глобальних цілей складають стратегію, так званий план розвитку на декілька років. Зазвичай для таких країн цей термін в середньому складає двадцять років, саме тому і ми вирішили сформувати власну стратегію, спираючись на специфіку та особливості сучасного стану розвитку України на наступні роки, а саме на термін з 2020 по 2040 роки.

Даний план називається «Маневрена політика 20-40». Умовно можемо розділити його на три етапи:

- 2020-2025 рр. – початковий етап; період висвітлення довгострокової перспективи, визначення напрямків розвитку, розробки законодавчої бази, узгодження нормативних актів, створення грошових резервів(фондів) та розгляд інших нюансів, які будуть розглянуті згодом;

- 2025-2035 рр. – етап дій; модернізація енергетичної інфраструктури, побудова альтернативних джерел створення енергії, покращення енергетичної безпеки країни та інше.

- 2035-2040 рр. – завершальний етап; перевірка ефективності даної політики, шляхом тотальних перевірок, розвиток міжнародного співробітництва, залучення інвесторів.

Дана політика змогла б знайти підтримку в населення, бо вже зараз є поодинокі представники-інтузіасты, які власними руками змайстрували міні-станції по видобутку енергії за допомогою вітру чи сонця. Також потрібно шукати порозуміння з власниками підприємств, проте вони самі мають зрозуміти, що новітні технології в декілька разів мають зменшити їхні витрати на виробництво, у випадку коли спільної мови не буде досягнуто, то можна буде вести мову про встановлення певних квот, чи укладання інших угод, для вигідних для обох сторін умов.

На першому етапі «Маневреної політики 20-40» хотілося б чітко сформулювати мету, завдання стратегії.

Кінцевою метою «Маневреної політики 20-40» є запровадження в Україні тотальної модернізації національних підприємств, оснащення населених пунктів механізмами альтернативних джерел створення енергії та вихід на новий рівень міжнародної співпраці, шляхом створення привабливого інвестиційного клімату.

Можна виділити наступні завдання:

- розробка нормативно-правової бази;
- реформування сфери енергетики;
- модернізація виробництва;
- здійснення нагляду за енергетичною безпекою;
- залучення інвесторів;
- міжнародна співпраця та інше.

Важливим моментом першого етапу є розробка нормативно-правової

бази, адже вона є фундаментом даної стратегії. Законодавчі акти ми також розділимо на три роздали, в яких:

1) перший – чітко дає зрозуміти суть, головну ідею, цілі, мету політики, які мають бути прописані максимально доступно для кожного громадянина;

2) другий – містить основу викладеної інформації, всі програми дій, визначення переліку провин, які несуть за собою покарання, профілактичні заходи;

3) третій – створення або визначення органу, який здійснюватиме нагляд, контроль за джерелами альтернативної енергетики, фізичними та юридичними особами, та затвердження переліку покарань за передбачені в другому розділі провини.

На першому етапі також можна починати проводити експерименти, за якими можна було б дослідити, побачити приблизні показники діяльності міні-станцій, підрахувати скільки відповідно до своїх розмірів зможе вироблятися енергії, і на скільки її вистачить залежно від розміру підприємства та інші показники для проведення аналізу доцільності функціонування даних альтернативних джерел.

Не менш важливим є фінансове питання. Грошові кошти можна отримати з державного бюджету та шляхом вкладень інвесторів, також можна відкрити фонди, для здійснення благодійних внесків всіх бажаючих, чи стимулювати фізичних та юридичних осіб будувати альтернативні джерела власними коштами, під приводом надання пільг, чи перспективою того, що вся електроенергія, яка буде в надлишку викуплятиметься державою та інші.

На другому етапі «Маневреної політики 20-40» спостерігатиметься глобальне впровадження новітніх технологій.

Найбільш популярними альтернативними джерелами енергії за кордоном є сонячне проміння та вітер.

На сьогодні день частка залучених джерел у виробництво енергії в Україні поки що є незначно популярною, але їх потенціал в багато разів перевищує рівень чинного вітчизняного споживання енергетичних ресурсів.

За висновками практиків-науковців, найголовнішим джерелом енергії постє Сонце.

Сонячна енергетика залучає нескінченне поновлюване джерело енергії. Перспектива її є стати екологічно чистою, такою, що не дає шкідливих відходів. До переваг сонячної енергетики можемо віднести загальнодоступність та її невичерпність джерела енергії; теоретично це має бути повна безпека для навколишнього середовища [5].

Сьогодні для перетворення сонячного випромінювання в електричну енергію існує два способи використання сонячної енергії :

1) джерело тепла при виробленні електроенергії традиційними способами, наприклад турбогенераторами,

2) безпосередньо залучати її в електричний струм при допомозі сонячних елементів.

Сонячна енергетика розвивається швидкими темпами та вже сформувалася в потужну галузь у провідних економіках світу таких як у Китаї, у ЄС, у Індії та США.

За прогнозами експертів, до 2020 року загальна зафіксована потужність фотоелектричних станцій по всьому світі перевищить 600 ГВт. В нашій державі темпи збільшення сонячної енергетики за цей рік значно збільшилися та стали рекордними – по першому півріччю цього року. За 2019 рік до національної енергетичної системи було підключено 132 МВт нових сонячних енергосистем, а за підсумками другого півріччя встановлена потужність може зрости ще на 360 МВт [7].

У соціальному плані важливим постає те, що сонячні станції дають приватним особам, а також малому та середньому бізнесу можливість бути активними учасниками енергоринку, а не просто споживачами. Люди, як фізичні так і юридичні особи починають замислюватися за оптимізацію електричного навантаження та про заходи щодо енергозбереження. Отже зростає відповідальність та культура зберігання електроенергії. Вітрова електростанція (ВЕС) та вітроелектростанція це має бути електростанція, яка за допомогою вітрової турбіни перетворює наявну механічну енергію вітру на її еквівалент електричної [3].

Потоки вітру крутять лопаті вітрогенератора, проходять повз турбіну, вона в свою чергу приводить її в дію і відповідно починає обертатися. На валу турбіни з'являється енергія, що буде пропорційна вітровому потоку. Чим більший вітер, тим й більша кількість виробленої енергії. Далі ця енергія передається по валу ротора. Генератор турбіни перетворює механічну енергію у наявну електричну [2].

Потужність любого вітряка вимірюється «ометаємою» за площею турбіни.

Відповідно чим більший розмір лопатей, тим, звісно, більшу потужність він створює.

Головною перевагою таких електростанцій вважається нескінченне джерело відновлюваної енергії. Експлуатація електростанцій цього типу не завдає довікілью якоїсь значущої шкоди. Цей спосіб видобутку електроенергії є екологічним і добре підходить для аварійного, резервного, гібридного чи автономного електропостачання. Вітрові електростанції займають небагато місця та легко вмонтовуються в будь-який ландшафт, а також добре поєднуються з іншими чинними видами господарського задіяння території.

Максимальність ефективного використання енергії вітру в Україні надасть змогу за рік виробляти 5,71 млн МВт-год, а це значить компенсувати 2,5% від загального енергоспоживання держави.

Світовим лідером по залученню енергії вітру є Німеччина. А у таких країнах як Данія та Шотландія вітрова енергія виробляє більше ніж третину електроенергії. Вітроенергетика – це галузь економіки яка активно розвивається і в США, а вітроенергетика Китаю якщо порівнювати з ЄС та США розпочала стрімко розвиватись значно пізніше, але дуже швидко наздоганяє втрачене.

На сьогоднішній день в Україні існуючі потужності вітрових електростанцій перевищують 51 МВт, а коли запрацювала перша в державі вітчизняна вітрова електростанція вже вироблено понад 80 млн кВт•год. електроенергії. За оцінками експертів, загальна електрична потенційна потужність української вітроенергетики має бути не менше ніж 5000 МВт [1].

В сучасних умовах в нашій державі найбільшими і найпотужнішими вітроелектростанціями є: Ботієвська, Приморська, Дмитрівська, Старий Самбір-2, Старий Самбір-1, Тузлівська та Берегова.

Одним із раціональних та найбільш економічно обґрунтованих є отримання за допомогою вітрогенераторів не лише електричної енергії на рівні промисловості та великих підприємств, а також на рівні постійного або змінного струму з можливістю наступного перетворення його за допомогою трубчастих спеціалізованих електронагрівачів і перетворення у тепло для надання кінцевому споживачу в обігріві житла і отримання гарячої води [6].

Для стимулювання та орієнтації в розвитку перспективи відновлюваної енергетики, використання відновлюваних заощаджувальних джерел енергії та альтернативних видів палива на державному рівні передбачається [7]:

- зниження податкового тягара на землю для підприємств, що використовують чи виробляють відновлювану енергетику;

- звільнення від частки оподаткування: а саме отриманого прибутку від основної діяльності підприємства у сфері енергетичного забезпечення, що виробляють електроенергію з відновлюваних альтернативних джерел; прибутку виробників такого пального, як біопаливо, отриманого від його продажу; прибутку суб'єктів господарювання, отриманого від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії та виробництва теплової енергії з можливістю використовувати біологічні види палива; прибутку виробників необхідної техніки та їх забезпеченості, обладнання та устаткування для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, які споживають біологічні види палива;

- звільнення від обкладення податком на додану вартість операцій із ввезення на митну територію країни устаткування, яке працює за допомогою відновлюваних джерел енергії, обладнання і матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії, а також звільнення від сплати ввізного мита зазначеного устаткування, обладнання і матеріалів.

На третьому етапі, важливим є розвиток міжнародного співробітництва.

Потрібно створити таку базу, щоб інвестори та підприємці хотіли вкладати кошти в технології сонячної та вітроенергетики, і розвивати цей бізнес на території нашої держави з розглядом майбутніх перспектив. Стимулом для розвитку вітроенергетичних проєктів також можуть бути законодавчо передбачені податкові квоти, звільнення від земельного податку, податку на прибуток для підприємств, які виробляли енергію, що була вироблена вітровим, сонячним обладнанням на території України.

На даний час в нашій державі задіяний один з вагомих стимулів залучення до енергозаощадження громадян, це зелений тариф. За допомогою цього інструменту зацікавлені громадяни мають нагоду заробити реальні кошти та зробити свій вклад до вседержавної програми енергозбереження. Зеленим тарифом визначається спеціальний електротариф, завдяки якому держава закуповує електроенергію у приватних осіб, що згенерували сонячними та вітровими електростанціями. Щоб отримати «Зелений» тариф непотрібно оформлювати ліцензію та інші дозвільні документи. Діючий президент України Володимир Зеленський підписав відповідний закон № 10357, що дозволяє до 2030 року монтувати домашні сонячні електростанції максимальною потужністю до 30 кВт, як на даху, так і на землі та отримувати "зелений" тариф по електроенергії, що відпускається в енергосистему. Крім цього, на даний час вирішено питання, щодо курсу євро «зеленого» тарифу, які розташовані на земельних ділянках, та були введені в експлуатацію до набуття чинності законом України № 2712. Вже врегульовано рівень «зеленого» тарифу по об'єктам відновлюваної енергетики потужності яких не перевищує 150 кВт. Голова Держенергоєфективності України Сергій Савчук повідомив, що за останні 5 років в країні близько 12 тисяч сімей змонтували-встановили і використовують за призначенням сонячні електростанції загальною потужністю 280 МВт. Водночас, як зазначають провідні експерти, що власники домашніх сонячних електростанцій отримують та отримуватимуть виплати за «зеленим тарифом», лише з тих сонячних систем, які встановлені на дахах і фасадах будівель, а також капітальних споруд. Таким чином власники сонячних електростанцій мають підтвердити, що ці споруди мають статус капітальних.

Зазначимо, що приклавши зусилля щодо пошуку, виявлення та виготовлення енергії за допомогою альтернативних адаптованих джерел, ми зможемо зацікавити і привернути увагу не лише на рівні нашої держави, а й за її межами. Такі високі результати і досягнення нададуть нам переваг на міжнародному рівні.

Наголосимо, що отримання та виготовлення енергії з альтернативних джерел за міжнародними мірками в нашій державі набуває лише початкового розмаху. Відсоткове співвідношення частини відновлюваної енергії в загальному традиційному енергоспоживанні сягає невисоких результатів, в межах 3-5 відсотків. Надбанням національного рівня є використання потужних гідроелектростанцій, що мають розвинену популяризацію. Спостерігається, в умовах кризового стану в нашій державі, недотримання норм санітарного та екологічного забезпечення навколишнього середовища через призму неможливості встановлення вартісних очисних споруд.

Перед керівниками підприємств перш за все виникає проблема можливості модернізації власного виробничого обладнання як на електростанціях, так і на інших підприємствах на перспективу для досягнення поставлених цілей економічного зростання та стабільності у виробництві енергії. Мова не йде про принципово різкий перехід до зазначених

альтеративних джерел. Звісно, в короткостроковому періоді змінити і перейти на інші умови енерговикористання майже неможливо. Все має відбуватися продумано і раціонально для того, щоб не нанести шкоди оточуючому середовищу та національній економіці. Кардинальні зміни відбудуться лише при умові виховання у населення культури ефективного, раціонального та заощаджувального використання енергії, розуміння кожним в необхідності заощадження та економії природних ресурсів, а також піклування про завтрашній день. З точки зору напрямів щодо захисту клімату, варто б було зауважити, що при запровадженні запропонованих альтернативних джерел, ми могли б звести до мінімуму викиди в навколишнє середовище.

Тож, ефективні та раціональні енергозберігаючі можливості та технології здатні забезпечити мінімізацію у непотрібних сумах втрати енергії, що зараз для нашої держави є ключовим питанням та орієнтиром у виробничій діяльності на рівні кожного суб'єкта господарства. Застосування та втілення енергозберігаючих ліній та технологій як на рівні виробничих суб'єктів підприємницької діяльності, так і звичайних споживачів на побутовому рівні, є одним з актуальних питань у забезпеченні можливостей щодо вирішення багатьох екологічних та економічних проблемних питань.

Список літератури

1. Вітрові електростанції Європи можуть забезпечити енергією увесь світ до 2050 року. URL.: <https://ecotown.com.ua/news/Vitrovi-elektrostantsiyi-YEvropy-mozhut-zabezpechtyu-enerhiyeyu-uves-svit-do-2050-roku-/> (дата звернення 18.11.2019 р.)

2. Вітрогенератори: принцип дії, типи, застосування, ефективність роботи. URL.: <https://alterair.ua/uk/articles/vetrogeneratoryi/> (дата звернення 17.11.2019 р.)

3. Вітряна електростанція. URL.: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вітряна_електростанція (дата звернення 18.11.2019 р.)

4. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про енергозбереження». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр> (дата звернення 16.11.2019 р.)

5. Потенціал відновлюваних джерел енергії в Україні URL.: <https://agroexpert.ua/potencial-vidnovluvanih-dzerel-energii-v-ukraini/> (дата звернення 18.11.2019 р.)

6. Преобразовательная техника: ветроэнергетика. URL.: <http://www.spwr.by/stati/vetroenergetika.html> (дата звернення 18.11.2019 р.)

7. Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року. – Затверджено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 902-р. (дата звернення 18.11.2019 р.)

8. Які сонячні електростанції перспективніші – наземні чи дахові? URL.: <https://ecotown.com.ua/news/YAki-sonyachni-elektrostantsiyi-perspektyvnishi-nazemni-chy-dakhovi/> (дата звернення 11.10.2019 р.)